

Szakály Sándor:

GAZDAG ISMERETANYAG AZ IGAZGATÁSRENDESZET TÖRTÉNETÉRŐL

Sallai János tanulást segítő könyvéről

A SZERZŐRŐL:

Dr. Szakály Sándor (DSz) hadtörténész, a Veritas Történetkutató Intézet és Levéltár főigazgatója, a Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Karának kutatóprofesszora

A Nemzeti Közszerződési Egyetem Rendészettudományi Karának professor emeritusa, a magyar határőrizet, a magyar rendvédelem történetének ismert kutatója arra vállalkozott, hogy a köztudatban – de a szakmatörténetben is – kevésbé ismert igazgatásrendészet történetét vázolja fel, alapvetően a Nemzeti Közszerződési Egyetem Rendészettudományi Kara hallgatói számára. A szerzői elképzelésről Sallai János így ír: „A könyv megírásának célja, hogy az igazgatásrendészet szakmatörténetének oktatásához tankönyvként szakirodalmat nyújtson, illetve a szakmatörténet iránt mélyebb érdeklődést tanúsítók számára inspirációt adjon tudományos diákköri dolgozat megírásához.”

Magam úgy vélem, hogy Sallai professzor elképzelése megvalósult, ennél többet pedig egy szerző nem is kívánhat. A kitűzött célt elérte; bizonyosan számosan fogják majd forgatni a kötetet, hiszen hiánypótló ismereteket ad közre. Kovács Gábor rendőr vezérőrnagy, egyetemi tanár, a Nemzeti Közszerződési Egyetem Rendészettudományi Karának dékánja így ír ajánló soraiban: „A rendőri képzésekben az igazgatásrendészet oktatása mindig jelen volt, és most is jelen van. Ebben az összefoglaló műben mindaz az ismeretanyag megtalálható, amelyet az igazgatásrendészet szakmatörténetéből tudni kell...”

Mi is az igazgatásrendészet, mit takar e kifejezés? A válasz megfogalmazásához hívjuk segítségül a Boda József által főszerkesztőként jegyzett, 2019-ben a Dialóg Campus Kiadó által megjelentetett Rendészettudományi szaklexikont, amelynek a 269. oldalán a következő rövid meghatározás szerepel: „Igazgatásrendészet: állampolgársági, szabálysértési, fegyverengedélyezési ügyekkel kapcsolatos tevékenységet szabályozó rendőrségi szolgálati ág.” A rövid szócikkben felsorolt valamennyi ügyfajtával kapcsolatban felmerülő minden lényeges kérdésre választ kapunk Sallai János könyvéből.

A szerző – néha talán kissé feleslegesen – az „ősidőig” visszanyúl az egyes területek bevezetőiben annak alátámasztására, hogy a szolgálati ág története több évszázadot ölel fel. Olvashat az érdeklődő az ókori Görögországról, a Római Birodalomról, de természetesen

a Magyar Királyságról, a Habsburg Birodalomról is. Megjeleníti a 19. századi Magyar Királyság rendvédelemmel (is) foglalkozó – többnyire kellő tudományos ismerettel felvértezett – alakjait, akik a mindenkori magyar rendőrség(ek) létrejöttéhez, alkalmazásához megfelelő jogi muníciót adtak, kiemelve Karvasy Ágostont és Zsoldos Ignácot, akiknek úttörő szerepe megkérdőjelezhetetlen a rendvédelmi/rendészeti témák történeti feldolgozása terén.

Ugyancsak fontos megemlíteni, hogy Sallai János hangsúlyt fektetett a francia és német szakirodalomra, illetve történeti előzményekre, vizsgálta azok hatását a mindenkori magyar helyzetre vonatkozóan.

A szerző munkája eredményesen segítheti a Nemzeti Közszerződési Egyetem Rendészettudományi Karának hallgatóit, a jövőbeni rendőrtiszteket, hogy a különböző szerződési ágak történetének megismerése révén, a múlt eredményeiből és hibáiból (is) tanulva, kapaszkodót kapjanak jövőbeni feladataik ellátásához.

A recenzensnek természetesen az is feladata, hogy az általa vélt hibákra, hiányosságokra is rámutasson. Ezt teszem most én is, javasolva és remélve, hogy észrevételeimet egy majdani új kiadás esetén hasznosítja a szerző, a szerkesztő és a kiadó. Mielőtt bárki „hatálos hibajegyzék” vizionálna, jelzem, hogy kevesebb kell beérnie.

Magam – és ezzel nem vagyok egyedül! – publikációimban a rendszerváltoztatás kifejezést használok a kötetben szereplő rendszerváltás helyett; megítélésem szerint pontosabban, szakszerűbben fejezi ki a Magyarországon 1989–1990-ben történeteket.

A történészek nem Török Birodalomról, hanem Oszmán Birodalomról írnak és beszélnek, mint ahogy az is volt a török állam létrejöttét megelőzően fennállott – az idők folyamán súlyából egyre többet veszítő – világbirodalom neve.

Gróf Migazzi Kristóf Antal – eredetileg Christoph Anton von Migazzi – a szerző által említett rendeletét nem érsekként, hanem váci püspökként hozta meg. Ő bécsi érseksége mellett egy ideig a váci püspöki tisztét is megtartotta!

A német Polizei szót döntően rendőrnek/rendőrségnek fordítjuk – a szerző legtöbbször ezt is tette, ám egyszer-egyszer rendszert szerepel a szövegben.

Kár, hogy az erkölcsrendészettel kapcsolatos részek írásánál a szerző nem használta Császtray Tünde irodalomtörténész alapműnek tekinthető munkáját (Éjjeli lepkevadász. Bordélyvilág a történeti Magyarországon. Osiris Kiadó, Budapest, 2009), amelyben Thaisz Elekre vonatkozóan is számos hasznos információra akadhatott volna.

A kötetet záró felhasznált, illetve ajánlott irodalom jegyzéke nagyon gazdag, bár a különböző rendelet, utasítások esetében sem ott, sem a jegyzetekben nem szerepelnek a forráshelyek. A rendelet, törvénycikk esetében azok „lelőhelyeit” is meg kell adni (Magyarországi Törvények és Rendeletek – később Magyar Rendeletek – Tára, a Magyar Törvénytár – korábban Magyar Országos Törvénytár – és így tovább). Ez azért is fontos, hogy a könyvben rövidebben összefoglalt témák iránt érdeklődő olvasó könnyen megtalálja a hivatkozott szövegeket, valamint a tudományos munka iránt érdeklődő egyetemi hallgatók mintát, képet kaphassanak arról, hogy miként is kell egy szöveget, dolgozatot jegyzetelni.

*Sallai János: Az igazgatásrendszert története.
Ludovika Egyetemi Kiadó, Budapest, 2025, 152 oldal*